

Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ θεολόγου - καθηγητού

Ο κόσμος ταλανίζεται τους τελευταίους μήνες από μια πρωτόγνωρη οικονομική κρίση. Τη στιγμή που η παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία θριαμβολογούσε ότι τα αποτελέσματα της «ελεύθερης» οικονομίας θα έφερναν στην ανθρωπότητα την πολυπόθητη ευμάρεια και ευδαιμονία, ξαφνικά τα πάντα κατάρρευσαν σαν ένας χάρτινος πύργος. Οικονομικοί κολοσσοί διαλύθηκαν σαν να ήταν επαρχιώτικα μικρομάγαζα. Τραπεζικά μεγαθήρια πτώχευσαν σαν να ήταν παράνομα τοκογλυφικά γραφεία. Χώρες κήρυξαν πτώχευση, σαν να υπέστησαν κάποια πολεμική καταστροφή!

Ξαφνικά ο πλούτος των εθνών εξαφανίστηκε, σαν να ήταν καπνός που διαλύει ο άνεμος. Πολλοί κοιμήθηκαν κατέχοντες και ξύπνησαν μη έχοντες. Φόβος και τρόμος κατέλαβε τους κυβερνώντες. «Ειδικοί» οικονομολόγοι κλήθηκαν να κάνουν προβλέψεις για το μέγεθος της οικονομικής κρίσης και το χρόνο που θα διαρκέσει. Διατυπώθηκαν πολλές απόψεις διαμετρικά αντίθετες μεταξύ τους, γεγονός που σημαίνει την πρωτοφανή σύγχυση πολιτικών, οικονομολόγων, κοινωνιολόγων και άλλων ειδικών με τα θέματα αυτά.

Το γεγονός όμως είναι ένα: ο πλούτος του κόσμου δεν εξατμίστηκε, δε χάθηκε, αλλά μπήκε στα θυλάκια κάποιων συγκεκριμένων αετονύχηδων του διεθνούς οικονομικού κλαμπ. Ο κόπος και ο ιδρώτας πολλών δεκαετιών εκατομμυρίων ανθρώπων οικειοποιήθηκε από κάποιους που έχουν τον τρόπο τους να επωφελούνται σε τέτοιες καταστάσεις. Το φάσμα της παγκόσμιας ύφεσης πλανάται πάνω από την υφήλιο, πλημμυρίζοντας με αγωνία εκατομμύρια ανθρώπους της βιοπάλης, για το φόβο της ανεργίας και της αβεβαιότητας. Ήδη άρχισαν να χάνουν τις εργασίες τους μέγα πλήθος εργατών σε όλο τον κόσμο. Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δεν μπορούν να αντέξουν την κρίση και κλείνουν, ώστε οι άνεργοι αν μετρώνται πλέον σε στρατιές. Κυβερνήσεις καταστρώνουν απελπισμένα σχέδια για τη διάσωση των επιχειρήσεων και τη στήριξη των κατεστραμμένων και των νεόπτωχων, χωρίς να

κατορθώνουν και πολλά πράγματα. Γενικά η κατάσταση κρίνεται κάτι περισσότερο από δραματική, τη στιγμή που δεν είδαμε, για κάποιους ειδικούς, τα χειρότερα ακόμη!

Χωρίς να είμαι ο γράφων οικονομολόγος, μπορώ ως ορθόδοξος θεολόγος και ιστορικός να πω τη γνώμη μου για την έξοδο του κόσμου από την φοβερή αυτή οικονομική κρίση και τη μη επανάληψή της στο μέλλον. Μόνο που η γνώμη που θα εκφράσω δεν είναι δική μου, αλλά της Εκκλησίας μας. Θα προτείνω την πρακτική που εφαρμόζεται εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια με εξαιρετική επιτυχία. Δεν είναι τίποτε άλλο από την κοινωνική διδασκαλία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, η οποία αν εφαρμόζονταν από τον κόσμο αυτόματα όλη η ανθρωπότητα θα μεταβάλλονταν κυριολεκτικά σε επίγειος παράδεισος!

Η αιτία όλων των προβλημάτων που ταλανίζουν το ανθρώπινο γένος από το απώτερο παρελθόν μέχρι σήμερα είναι η παρουσία της αμαρτίας στον κόσμο. Ο Δημιουργός του κόσμου, ο απόλυτα αγαθός Θεός της αγάπης και της τελειότητας έπλασε την κτίση Του «λίαν καλή» (Γεν.1,31), χωρίς ατέλειες και την προίκισε με δυνάμεις και δυνατότητες τέτοιες ώστε να μην υπάρχει καμιά δυσαρμονία. Το ευγενέστερο πλάσμα Του, ο άνθρωπος πλάστηκε να ζει και να απολαμβάνει τις αστείρευτες δωρεές του Θεού, με πλήρη αρμονία ανάμεσα στα ανθρώπινα πρόσωπα, τα οποία δεν ορίζονται ως αριθμητικές μονάδες, αλλά ως ξεχωριστές και ανεπανάληπτες οντότητες – εικόνες του Θεού. Δε δημιουργήθηκαν τα ανθρώπινα πρόσωπα ανταγωνιστές μεταξύ τους, αλλά αδελφοί και συνεργάτες του θείου έργου, πραγματικές εικόνες της υπερτέλειας κοινωνίας των Θείων Προσώπων της Αγίας Τριάδος. Ο Ίδιος ο Θεός διαπίστωσε πως ο Αδάμ έγινε «ως εις εξ ημών» (Γεν.3,22). Πιο τιμητική διαπίστωση από αυτή δε θα μπορούσε να υπάρξει για τον άνθρωπο. Όλα τα αγαθά του περιβάλλοντος κόσμου είναι δωρήματα τέλεια και πλουσιοπάροχα στον άνθρωπο «από του Πατρός των φώτων» (Ιακ.1,17). Ο ήλιος, η βροχή, το νερό, η γήινη καρποφορία, τα μεταλλεύματα, τα φυτά, τα ζώα κλπ, υπάρχουν «δια δικαίους και αδίκους» (Ματθ.5,45). Τα ανθρώπινα πρόσωπα είναι ευχαριστιακοί αποδέκτες αυτών των κοινόχρηστων δωρεών και όχι διεκδικητικοί κυρίαρχοι. Η διαστροφή επήλθε με την πτώση. Η αμαρτία διέφθειρε όλες τις ευγενείς ανθρώπινες ενέργειες και κατά συνέπεια και τη

χρήση των δωρεών του Θεού. Από την ίδια τραγική στιγμή της πτώσεως άρχισε η κτητική νοοτροπία στον πεσόντα άνθρωπο, η οποία με το πέρασμα του χρόνου έγινε πάθος αγιάτρευτο στους αιώνες. Το πάθος της οικειοποίησης των θείων δωρεών έγινε η βασική αιτία της κακοδαιμονίας στις μεταπτωτικές κοινωνίες. Μάλιστα το πάθος της οικειοποίησης δεν αρκέστηκε στα υλικά αγαθά, αλλά επεκτάθηκε και σε αυτά τα ανθρώπινα πρόσωπα, έτσι γεννήθηκε ο επαίσχυντος θεσμός της δουλείας, ως η έσχατη κατάπτωση του πεσόντος ανθρώπου.

Ο Υιός και Λόγος του Θεού στάλθηκε στον κόσμο ως ο μόνος και αποτελεσματικός σωτήρας του. Έγινε άνθρωπος, ο νέος και υπερτέλειος τύπος ανθρώπου, για να επαναφέρει το πλάσμα Του στην προ της πτώσεως κατάσταση. Έρθε να καταργήσει την αμαρτία και να διαλύσει το κράτος του διαβόλου και τα άνομα επί γης έργα του. Έρθε να σώσει καθολικά τον άνθρωπο (ψυχικά, σωματικά). Έρθε να αλλάξει τις σαθρές και αντιανθρώπινες κοινωνικές δομές, τις οποίες δημιούργησε η σατανοκρατούμενη μεταπτωτική κοινωνία. Μια από αυτές ήταν η αποκατάσταση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Ολόκληρη η θεία διδασκαλία Του είναι διαποτισμένη από την αρχή της παγκόσμιας αδελφότητας των ανθρώπων, η οποία είναι αποτέλεσμα της πατρότητας του Θεού. Ο Θεός είναι ο πατέρας όλων των ανθρώπων, όλων των εποχών. Κατά συνέπεια οι άνθρωποι είναι αδέρφια μεταξύ τους. Όπως σε μια φυσική καλή οικογένεια όλα τα τέκνα απολαμβάνουν ισομερώς και χωρίς διακρίσεις την πατρική φροντίδα, έτσι και στην παγκόσμια αδελφότητα τα ανθρώπινα πρόσωπα θα πρέπει να απολαμβάνουν ισομερώς τα δώρα του Ουράνιου Πατέρα.

Για τη μεγάλη χριστιανική οικογένεια υπάρχει και ένας άλλος σοβαρός λόγος που τα μέλη της πρέπει να βιώνουν την απόλυτη δικαιοσύνη. Ο πρωτότοκος υιός αυτής είναι ο Θεάνθρωπος Λυτρωτής, χάρις στον Οποίο συστάθηκε η τέλεια κοινωνία, δηλαδή η Εκκλησία Του. Μέσα σ' Αυτή τα πάντα ανήκουν σε όλους. Απόδειξη αυτού η εφαρμογή της κοινοκτημοσύνης των αγαθών στις πρωτοχριστιανικές κοινότητες για τουλάχιστον τριακόσια χρόνια, κι' ακόμα, η επί δύο χιλιάδες χρόνια βίωση της κοινοκτημοσύνης στα ορθόδοξα κοινόβια μοναστήρια μας μέχρι σήμερα. Ο θεόσδοτος θεσμός της κοινής χρήσεως των υλικών αγαθών αν δεν ήταν

κορυφαία αξία, θα είχε προ πολλού καταρρεύσει, το αντίθετο όμως συμβαίνει, υπάρχει και διαιωνίζεται για να δείχνει στον κόσμο της πτώσεως το ιδεώδες της κοινωνικής συμβιώσεως.

Για τη χριστιανική διδασκαλία η συσσώρευση υλικών αγαθών χαρακτηρίζεται ως ανοησία και σημείο ηθικής παρακμής. Αυτός που κατέχει περισσότερα από όσα του χρειάζονται (ο πλούσιος) εξομοιώνεται με τον κλέφτη, διότι το δικό του περίσσευμα λείπει από κάποιον άλλον. Ο πλούσιος υπεξείρεσε το Θεό και τους συνανθρώπους του. Στην «Κυριακή Προσευχή» διδαχτήκαμε ως χριστιανοί να ζητούμε «τον άρτον τον επιούσιον» και όχι τον περιττό. Ο πλούσιος της σχετικής παραβολής του Κυρίου τυπικά δεν έκλεψε τα αγαθά του, όμως κατακρίθηκε και οδηγήθηκε στην αιώνια τιμωρία μετά το θάνατό του!

Οι πατέρες της Εκκλησίας μας στο σύνολό τους στέκονται αρνητικοί απέναντι στον υλικό πλούτο. Οι μεγαλύτερες μορφές από αυτούς φρόντισαν να απαλλαγούν από τις περιουσίες τους πριν αφιερωθούν στο εκκλησιαστικό τους έργο, προφανώς θεωρώντας τον πλούτο ως απαξία!

Υπάρχει όμως και ο αντίλογος για τη σχέση πλουτισμού και χριστιανικής πίστεως. Κάποιοι παρασυρμένοι από το πάθος της πλεονεξίας φρόντισαν να του δώσουν «χριστιανική χροιά». Θεωρούν τον πλουτισμό ως θεία ευλογία για την πίστη τους στο Θεό! Πρόκειται για εβραϊκή λαθεμένη αντίληψη η οποία πέρασε στον ευσεβιστικό προτεσταντισμό. Δυστυχώς το σύγχρονο πλουτοκρατικό οικονομικό σύστημα έχει την «πνευματική» στήριξη του προτεσταντικού «χριστιανισμού».

Οι μηχανισμοί λειτουργίας της λεγομένης «ελεύθερης αγοράς» σαφέστατα δεν αρμόζουν ως μορφές συναλλαγών ανθρωπίνων προσώπων. Μάλλον μοιάζουν με κτηνώδεις συμπεριφορές αγρίων και αιμοβόρων θηρίων. Ο θάνατος του ενός είναι η ζωή του άλλου. Τα πτώματα των οικονομικών ανταγωνιστών είναι τα σκαλοπάτια για κατάκτηση του πλούτου. Επειδή οι οικονομικά ισχυροί μπορούν και επιβάλλονται, οι νόμοι κατά κανόνα, ευνοούν αυτούς και όχι τους αδυνάτους. Αν και πέρασαν πολλές χιλιετίες αφότου ο άνθρωπος ξέφυγε από την αγελαία πρωτόγονη κατάσταση και βαυκαλίζεται ότι έγινε «πολιτισμένος» και προήγαγε (υποτίθεται) τον

ανθρωπισμό, στον τομέα της οικονομικής διαχείρισης παραμένει το ίδιο πρωτόγονος, αδηφάγο θηρίο.

Η λύση της πρόσφατης οικονομικής κρίσης υπάρχει. Είναι η βίωση των αιώνιων σε κύρος και αυθεντία διδαγμάτων του Χριστού, ο Οποίος ήρθε στον κόσμο να τον μεταλλάξει από κόλαση σε παράδεισο. Είναι ο εκχριστιανισμός όλων των εκφάνσεων και πτυχών της προσωπικής και κοινωνικής ζωής μας. Ο νέος και ανακαινισμένος εν Χριστώ άνθρωπος δεν είναι πια το αριστοτελικό πολιτικό ον, αλλά η χαρισματική θεοειδή εικόνα του Αγίου Τριαδικού Θεού. Η σχέση των ανθρωπίνων προσώπων είναι (θα πρέπει να είναι) σχέση αγάπης ως αντικατοπτρισμός της αγάπης των Θείων Προσώπων της Τριάδος. Η λύση όλων των προβλημάτων του κόσμου βρίσκεται στην αληθινή και ανόθευτη μορφή του Χριστιανισμού, στην Ορθοδοξία μας, η Οποία αποτελεί τη γνήσια Εκκλησία του Χριστού. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται, ως απαραίτητη προϋπόθεση, η απαγκίστρωση από όλες τις νόθες και κακέκτυπες μορφές του Χριστιανισμού, που θέλουν να ονομάζονται «εκκλησίες» και που διαιωνίζουν την ανθρώπινη κακοδαιμονία. Ασφαλής οδηγός εξόδου από τα τραγικά ανθρώπινα αδιέξοδα το ορθόδοξο ασκητικό ήθος, της πνευματικής και υλικής αυτάρκειας. Όσο αντιστέκονται οι αντίθεες δυνάμεις του κόσμου στη θεανθρωποποίησή του, τα αδιέξοδα, όχι μόνο θα διαιωνίζονται, αλλά θα τρανώνονται!

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ